

et de cavallerie de l'estat, velt-marschal lieutenant de sa maiesté impériale, quartier-maître général des armées de l'estat des provinces unies, chevalier de l'ordre de la générosité de sa maiesté le roy de Pruce, colonel d'un régiment de dragons et gouverneur de Maestricht.

't Was Baron von Dopff aan wiens bemoeienissen de totstandkoming der kapel toen mede te danken is.

De 6 m hooge muren zijn opgetrokken in mergelsteen; 't 7.50 m hooge plafond in vorm van tongewelf, is stukadoorswerk, dat naar den Luikschentrant dier dagen, rijkelijk doorweven is met geometrische figuren, druivenbladeren en trossen.

In de kapel bevindt zich de oorspronkelijke H. Grafkamer, zooals ze was in 1647, maar sinds 1716 bekroond met een twee meter hoogen mergelkoepel, in Oosterschen trant opgebouwd en rijkelijk overladen met decoratieve bladeren, druiventrossen, bloemen en engelenkopjes, alles in barokstijl.

Inderdaad een monument, 't welk een bezoek aan de kapel loonend maakt.

Het eikenhouten uit 1716 dateerende en in 1766 wit „gemarmerde” altaar met z'n ionische zuilen en pilasters, op zich zelf al 't aankijken waard, bevat een niet onverdienstelijk, groote schilderij, de kruisafneming voorstellende. Ze zou gemaakt zijn door een zekeren Lainé, een onbekende grootheid uit de schilderswereld.

Ook de eikenhouten communiebank met, in opgelegd snijwerk, de wapenschilden van Leonardus Bonhome en zijne echtgenoot Oda de Glen, en mooi uitgesneden druivebladeren, is waard bekeken te worden.

Snuffelaars naar oude familiewapens kunnen in de kapelramen nog wel iets vinden naar hun gading, al is 't dan ook helaas in den vorm van erg gehavende brokstukken van wapens in kleurig glas, welke eenmaal de zeven vensters der kapel versierden en daarin nu de stille aanklagers zijn van hen die, in den loop der eeuwen, mede oorzaak zijn geweest van verwaarloozing en van vandalisme.

De H. Grafkapel werd bediend door de Reguliere Kanunniken van 't H. Graf, afkomstig van Hoogcruts-Noorbeek; van daar hun naam „Crutsheeren”. Zij vestigden zich, daartoe aangezocht door Herman Jekermans, die als kloosterbroeder in hunne Orde trad, tegenover de oorspronkelijke kapel, waar zij in 1656 het aldaar nog bestaande huis bouwden — (thans bewoond door schrijver dezes) — waarin zij resideerden en een Latijnsche school stichtten.

De Fransche revolutie maakte aan de tegenwoordigheid der „Crutsheeren” te Nederkanne in 1799 een einde. De kloostergoederen werden in beslag genomen en den 6den Juni van dat jaar verkocht aan de gebroeders Jan Matthias en Jan Willem Mesmaker uit Sittard.

Deze twee waren Reguliere Kanunniken van den

H. Augustinus en op hunne beurt zelf ook verdreven uit hun St. Elisabethklooster te Nunhem.

Hun verblijf te Nederkanne was van korten duur. Bereids in 1802 zijn ze allebei overleden en gaan hunne goederen door aankoop over in handen van den kasteelbewoner van Nederkanne, Baron de Thier.

Kanne is van oudsher een oord geweest, waarheen vooral de Maastrichtenaar bij voorkeur zijn wandelingen richtte.

En geen wonder! Collette toch in zijn „Beschrijvingen van de Heerlijkheid Agimont en Nederkanne”, vond op 't einde der 18de eeuw al: „Nederkanne een seer plaisante plaetse... men vindt er brouwhuysen en herbergen, wijn, bier, enz. voor debiterende aen de passanten en die van de plaisierige wandelingen comen te profiteren”.

Kunstschilders, voornamelijk Hollandsche, hebben hier menig doek gepenseeld en de „witte huisjes” van Kanne vermaardheid doen krijgen op tal van schilderijtentoonstellingen.

De pittoreske ligging van Kanne is eenig, maakt 't tot „een van de schoonste hoekjes van het Vlaamsche land”.

En hoe of men Kanne ook bekijkt, 't zij van uit het vijfhonderd meter breede Jekerdal of vanaf een der beide evenwijdig loopende bergruggen, die links en rechts dit dal begrenzen, 't is en blijft „'t liefelijk gelegen dorpke”.

Helaas zijn de vier en twintig millioen kub. m grond, uitgegraven bij den aanleg van het Albertkanaal, niet vervoerd zonder onherstelbare schade aan te richten aan 't Kanner natuurschoon.

En de bouwtrant der laatste jaren heeft ook hier menig huis doen verrijzen dat foeileelijk moet heeten.

Maar toch is en blijft Kanne mooi!

De deelnemers aan de Zomervergadering van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg op den 2den Pinksterdag a.s. zullen zich daarvan kunnen overtuigen.

Jos. Cremers.

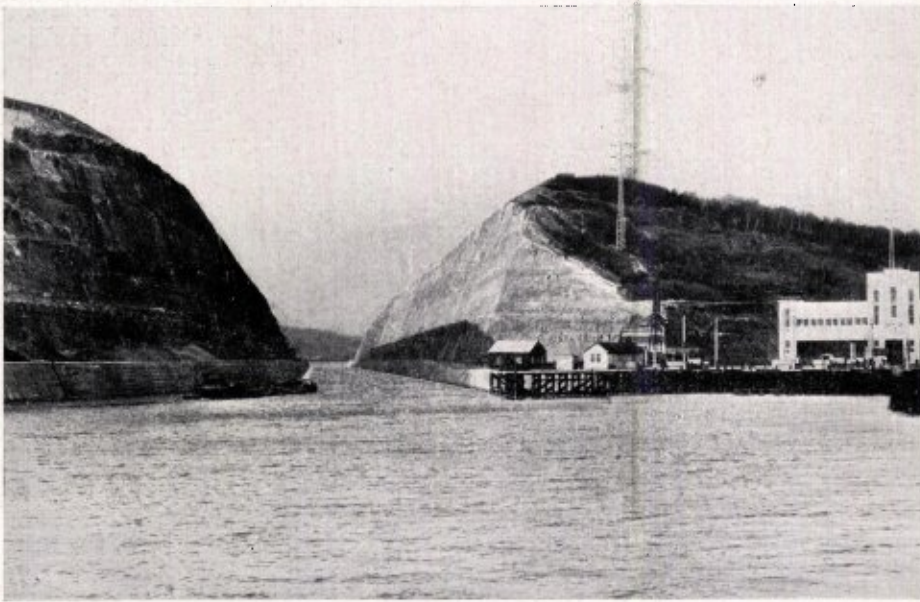
N.B. De gegevens voor dit artikel zijn hoofdzakelijk ontleend aan een nog niet in druk verschenen studie: „Een H. Landstichting te Nederkanne in de 17de en 18de eeuw”, door den huidige Pastoor van Canne de Z.Eerw. Heer J o s. v a n H e u k e l o m.

GEOLOGISCHE OPMERKINGEN.

Hier mogen enkele geologische aantekeningen volgen van het excursiegebied.

Op den rechteroever van de Jeker verheft zich de St. Pietersberg, die voor het grootste deel uit Maastrichtsch Krijt is opgebouwd. Nabij de Belgisch-Nederlandsche grens zijn goede ontsluitingen in de Bryozoënlaag van het Md.

Dergelijke ontsluitingen zijn ook in de holle wegen op den linker Jekeroever aanwezig.

ALBERTKANAAL ¹

Insnijding door den St. Pietersberg; rechts de stuw van Lixhe, op den achtergrond het op Nederl. gebied liggende Cannerbosch.

Imposant is de doorgraving van het Albert-kanaal. In deze doorgraving kan men het geheele Senoon-profiel bestudeeren vanaf 't Mc tot ver in het Gulpensch krijt.

Westelijk van Canne ziet men het Senoon in de kanaalingraving plotseling ophouden en ligt de kanaalbedding voor het grootste deel in Onder Oligocene zanden, die door terrasgrint bedekt zijn. Deze laterale scheiding der formaties duidt op de aanwezigheid van een nog onbenoemde storing.

Aan den weg Canne—Vroenhoven vindt men nog de sporen van den ingestorten Muizenberg.

Fr. v. Rummelen.

MET FLORA EN PLANTENTROMMEL NAAR KANNE EN OMGEVING

door

L. Gregoire.

Wie ooit vanaf het Zuid-Westelijke eindplatau van onzen Nederlandschen Sint Pietersberg de avondzon als een roodgloeiende schijf zag zinken achter den machtigen boomengroep van het Kanner-bosch, zal den majestueusen indruk hiervan niet licht vergeten. De wijde Jekervallei strekt zich dan uit van Zuid naar Noord. Akkers, moestuinen, weiden en boomgaarden rijen zich samen in bonte kleurschakeeringen, geaccentueerd door heggen, ruigten en hooge peppel-roten.

Grillig kronkelt de Jeker er door heen, wiens loop wordt aangegeven door de vele knotwilgen langs zijn boorden. Links droomt het liefelijke en vredige Kanne met zijn prachtig kerkje, zijn blanke huisjes en de vele roode daken, met als achtergrond de als door erupties gevormde Kanner-heuvelhoogten, die elk hun eigen naam dragen.

Naar rechts vleien zich loom de flanken van Kanner- en Louwberg, en sluiten in de verte tezamen met den Sint Pietersberg den einder af, doch laten over een inzinking heen den blik nog uitwijden tot in de blauwige verten der Belgische Kempen.

En recht vooruit als centrale partij in dit onvergelykelijke landschap groeuen majestueus de enorme boomen van het Kannerbosch trapsgewijze omhoog langs de flanken van den Joffersberg, bieden broedplaats aan honderden roekenparen en

omlijsten een kasteel zoo prachtig en romantisch, als wellicht in ons land zijn wederga niet vindt.

In dit gezegend stuk natuur zal dan straks onze jaarlijksche excursie worden gehouden. De velen, die hier reeds vroeger kwamen, zullen het gaarne terug zien en wie voor het eerst er heen komen, zullen zich niet teleurgesteld zien, al is er in de laatste 10—15 jaar ook hier reeds veel bedorven of verdwenen. Het graven van het Albert-kanaal, evenals het bouwen van vele — meest smakeloze — nieuwe woningen, ontnam aan Kanne en omgeving veel van zijn vroegere schoonheid en doemde veel waardevols op natuurhistorisch gebied voor goed tot verdwijnen.

Gelukkig is er in zoo'n rijke omgeving nog zeer veel overgebleven, niet het minst op het gebied der flora. Hoe zou dit anders kunnen bij een zoo verscheidenheid van bodem-gesteldheid? In en langs den Jeker vindt men vele waterminnende

WESTHELLING VAN DEN ST. PIETERSBERG
MET UITZICHT OVER HET JEKERDAL ¹